

У романі "Вся справа в грошах" події відбуваються в кінці 1950-х років. Зауважимо, що вже в той час комп'ютеризація виробничих процесів досягла досить високого рівня. Безсумнівним лідером серед виробників електронно-обчислювальних машин була корпорація ІВМ. Великі машини управляли, наприклад, роботою складальних конвеєрів найбільших автозаводів, що вже в той час дозволяло виконувати складання автомобілів на конвеєрі за індивідуальними замовленнями, в індивідуальній комплектації. Головний герой роману - Джефф Холлідей зазнав шантажу жінки на ім'я Рима Маршалл.

Слово - Дж. Х. Чейзу і його персонажам.

Вона посміхнулася мені, і від її посмішки у мене все похололо всередині.

- Я знаю, що ти задумав, Джефф. ... Ти ж вирішив убити мене, чи не так, Джефф? ... На цей випадок у мене є запобіжні заходи. - Вона кинула мені на коліна клаттик паперу. - Будеш переводити мені гроші на цей рахунок. Це рахунок в банку "Пасифік енд Юніон" в Лос-Анджелесі. Це не мій банк, але у них є вказівка надсилати кошти на рахунок в інший банк, і ти ніколи не дізнаєшся, куди саме. Я не залишу тобі ніяких шансів. Ти ніколи не зможеш дізнатися, куди мені переказують гроші і де я буду жити. Так що не сподівайся, що зможеш вбити мене, Джефф, тому що після цієї зустрічі ти ніколи мене більше не побачиш.

Я насилу поборов відчайдушне бажання схопити її за горло і задушити прямо тут.

- Я дивлюся, ти про все подбала?

- Думаю що так. ... Я йду.

Якщо вона зараз піде, мені треба йти за нею. Якщо втрачу її з поля зору, то не зможу більше знайти. ...

Товстий італієць знову з'явився на порозі своєї комірчини, на цей раз в супроводі двох дуже підозрілих осіб, і вони стали біля виходу.

- Я попросила цих хлопців затримати тебе тут, поки я зникну, - сказала Рима. - На твоєму місці я б не стала з ними зв'язуватися. Вони хлопці міцні. ...

Рима вийшла з готелю, швидко зійшла по сходах і зникла в темряві.

...

Літак приземлився в аеропорту Лос-Анджелеса близько години дня. Я взяв таксі і поїхав в банк "Пасифік енд Юніон".

В останні два тижні кожну вільну хвилину я напружував свій мозок, намагаючись придумати, як дізнатися про адресу кінцевого банку, куди Римі переслали гроші. Ясно, що в "Пасифік енд Юніон" ця інформація є, і я повинен був дізнатися, де можуть міститися ці дані.

Розплатившись з таксистом я вийшов і з полегшенням побачив, що банк досить великий; адже я боявся, що він виявиться невеликим відділенням з маленьким штатом співробітників, які легко запам'ятають мене.

... В глибині офісного приміщення сиділи клерки, зайняті роботою з калькуляторами, копіювальними апаратами і тому подібним. Ще далі перебували спеціальні кабінки для службовців банку.

Я встав в кінець невеликої черги, попередньо взявши зі стійки бланк на відкриття рахунку. Витягнув з гаманця десять п'ятидоларових купюр. Через кілька хвилин я був уже другим і, обпершись на стійку, в потрібних місцях написав на бланку великими друкованими літерами "Риму МАРШАЛ" і "Оплачено Джоном Гамільтоном".

...

Операціоніст глянув на квитанцію, підняв гумову печатку, але раптом спохмурнів.

...

- Боюся, ви помилилися, сер, - сказав він, подивившись на мене.

Я повернув до нього голову.

- Що значить "помилвся"?

Повагавшись, він ще раз подивився на бланк:

- Зараз, одну секунду ...

Все спрацювало як треба. Він взяв з собою квитанцію і, відійшовши від свого місця, швидко пройшов уздовж стійки до сходів, що вели наверх. Я відійшов від стійки, щоб мені було його видно. Він піднявся сходами на галерею, яка йшла по всьому периметру холу, і підійшов до дівчини, що сиділа біля великого апарату, і щось сказав їй. Вона повернулася до великої таблиці, яка висіла на стіні, провела пальцем по таблиці вниз. Мені здалося, що це був якийсь список імен. Після цього вона повернулася до свого апарату, натиснула кнопку, і через секунду звідти вискочила картка, яку вона віддала операціоністу.

Серце моє прискорено забилося. Я знав, що це був за апарат - автоматична пошукова машина. У кожного клієнта банку був свій код, в обмін на який машина видавала всі дані клієнта.

Я бачив, як операціоніст уважно дивиться в картку, потім на мою квитанцію. Він віддав картку назад дівчині і заспішив до мене.

- Ймовірно, вкралася якась помилка, сер, - повідомив він. - У нас немає такого клієнта. Ви впевнені, що ім'я написано правильно?

Я затагнув плечима:

- Ну не знаю. Це картковий борг. ... Вона дала мені назву вашого банку. По-моєму, у неї інший банк, і ви просто пересилається їй туди гроші.

Він пильно подивився на мене.

- Все вірно, сер, ми надаємо цю послугу нашим клієнтам, але серед них немає дами з таким ім'ям. Може бути, Рима Маршалл? З двома "л"?

- Звідки я знаю, - сказав я. - Краще ще раз уточню. - Потім недбало, як би між іншим, я запитав: - До речі, може бути, ви просто дасте мені її адресу, і я вишлю їй чек?

Він і оком не моргнув:

- Якщо ви пошлете лист на адресу банку, сер, можете не сумніватися, що ми негайно перешлемо його їй.

Я знав, що він відповість саме так, але все одно відчув розчарування.

...

Перший крок зроблено. Тепер я знав, де містяться дані про клієнтів. Залишалося їх тільки дістати. Я взяв таксі і приїхав в тихий недорогий готель, зняв там кімнату і, як тільки зайшов в свій номер відразу ж подзвонив в банк "Пасифік енд Юніон". Я попросив, щоб мене з'єднали з керуючим.

Коли керуючий взяв трубку, я представився Едвардом Мастерсом та запитав, чи не можемо ми зустрітися завтра о десятій ранку. Я сказав, що у мене до нього ділова пропозиція. Він призначив мені зустріч на десять п'ятнадцять.

Герой застосував маскарад - стандартний прийом зловмисників.

У банку я був за хвилину до призначеного часу. Мене відразу ж провели в кабінет керуючого. ...

Я почав з того, що я є представником великої будівельної фірми. ... Найближчим часом ми маємо намір відкрити філію в Лос-Анджелесі. А тому вирішили відкрити рахунок в "Пасифік енд Юніон". Я натякнув, що у нас досить солідна фірма з великим оборотом. ... Схоже, я справив на нього враження. ...

Він сказав, що зробить все що в його силах і буде щасливим виконати всі прохання. Мені варто лише попросити, і всі послуги банку в моєму розпорядженні.

- Думаю, більше мені поки нічого не знадобиться, - сказав я. Помовчавши, додав: - А втім, ось ще що. Я помітив, у вас тут дуже сучасне обладнання. Щось подібне я хочу встановити у себе в офісі. До кого мені звернутися? ... Наш бізнес децю споріднений з Вашим. - Я обережно наближався до мети візиту. - У нас є клієнти по всій країні. І ми постійно повинні підтримувати з ними зв'язок. Причому доводиться весь час оновлювати дані. Я помітив, у вас є автоматична пошукова машина. Схоже, вона досить зручна. Ви самі нею задоволені?

Мені пощастило. Мабуть, цей агрегат складав предмет його гордості.

...

- Прошу вас, містер Мастерс, якщо вона вас зацікавила, я буду щасливий показати, як вона працює. Ми нею дуже задоволені. Хотите подивитися машину в дії? ... Я зараз попрошу містера Флеммінга показати її вам.

...

Я піднявся. Ноги у мене злегка обм'якнули. Я вже був на півдорозі до мети, але попереду ще була інша половина.

...

Дівчина, що сиділа за машиною, повернулася на своєму стільці і запитально подивилася на нас. Флеммінг представив мене, потім, подавшись трохи вперед, почав свою розповідь.

- У нашого банку три тисячі п'ятсот клієнтів, - говорив він. - Кожному присвоєно номер. Список номерів розміщений на цьому табло.

Він вказав на вже відому мені таблицю. Я підійшов ближче і почав її розглядати, гарячково пробігаючи по стовпцях імен. Нарешті знайшов ім'я Рими. Її номер був 2997.

Мій мозок ввібрав ці цифри, як ніколи ще нічого не вбирав, швидко і жадібно.

- Після того як ми знайшли номер, - продовжував Флеммінг, - все, що нам залишається, - це набрати його на клавіатурі, і реєстраційна картка негайно вискакує ось на цей піднос.

- Пояснюєте ви зрозуміло, - сказав я. Але як це працює?

Дівчина поблажливо посміхнулася мені:

- Повірте, ця машина працює безвідмовно.

- Тоді продемонструйте нам, - попросив я, посміхнувшись їй у відповідь.

- Візьмемо перший номер в нашій таблиці, - сказав Флеммінг. - Р. Айткен. Номер 0001. Міс Лейкер, дайте нам картку містера Айткена.

Дівчина повернулася до машини, і пальці пробігли по клавішах. Машина ожила, загула і точно виплюнула на піднос картку.

- Ось так вона працює, - сказав Флеммінг, посміхаючись щасливою посмішкою.

Я простягнув руку:

- Дозвольте мені. Я скептик. Може бути, це картка не містера Айткена.

Як і раніше посміхаючись у весь рот, він простягнув мені картку. Нагорі жирним шрифтом було надруковано ім'я Айткена.

- Мабуть, вражає. Напевно, дійсно має сенс платити за неї такі гроші. А можна, я сам спробую набрати номер?

- Звичайно, пан Мастерс. Прошу вас.

Я схилився над клавіатурою. Я натиснув клавіші, які склалися в номер 2997. Серце моє так шалено калатало, що я злякався, як би Флеммінг і дівчина не почули його.

Машина знову загула. Картка здалася в металевій щілині. Я відчув, як у мене на обличчі виступає піт. Я дивився на машину не відриваючись і чекав. Нарешті картка виявилася на підносі.

Флеммінг і дівчина посміхнулися.

- Номер, який ви набрали, належить міс Рими Маршалл, - проголосив Флеммінг. - Подивіться самі і переконайтеся, що це її картка.

Я простягнув руку. Ось що я побачив: "Рима Маршалл. Рахунок. Санта-Барбара. Кредит \$ 10 000".

- Просто чудо. - Я, як міг, намагався приховати тремтіння в голосі. - Що ж, велике спасибі. Це якраз те, що мені потрібно.

Через півгодини я вже мчав в Санта-Барбару на взятій напрокат машині.

...

Прямо навпроти банку розташовувався невеликий готель. ... Я попросив кімнату з видом на вулицю. ... Я підійшов до вікна. Банк був як на долоні. ... Я знав, що не посмію повторити той же трюк, що використовував в Лос-Анджелесі, щоб поглянути на її реєстраційну картку. ... Якщо я буду сидіти біля вікна і спостерігати, можливо, мені вдасться побачити, коли вона прийде в банк, а потім вистежити її.

Але для цього потрібно багато часу. А я повинен бути на роботі не пізніше післязавтра ранку. Але може бути, мені пощастить, і завтра я побачу її. Я вирішив чекати, хоча шансів, що вона з'явиться тут саме завтра, ой як мало.

На наступний ранок ... я присунув стілець і сів до вікна. ... Я сподівався до останнього. Але коли двері банку закрилися, я впав у великий розпач. ... Схоже, шансів знайти Риму до того, як прийде термін другого платежу, більше не було.

Весь вечір я гарячково намагався придумати якийсь інший спосіб її пошуку, крім безнадійного спостереження за банком, але не зміг.

Абсолютно марно було ходити по вулицях в надії випадково її зустріти. До того ж це було небезпечно. Раптом вона помітить мене першою і зникне з мого поля зору назавжди.

Раптом мені в голову прийшла ідея. А може бути, звернутися в детективне агентство? Але потім зрозумів, що не посмію цього зробити. Тому що, коли її знайдуть, я повинен буду її вбити. А в агентстві мене напевно запам'ятають. Вони скажуть поліції, що це я їх найняв, і поліція почне розшук.

Я повинен зробити все сам.

...

...

Я зібрався вже було йти далі, як раптом з ресторану вибіг великий чоловік і, нагнувши голову, кинувся по дерев'яному пірсу в мою сторону. Коли він пробігав під ліхтарем, світло впало на його плечі, і я раптом дізнався кремове пальто і брюки темно-зеленого кольору. Це був приятель Рими!

Якби не дощ, йому не довелося б бігти, нагнувши голову, і він би помітив мене і напевно дізнався. ...

Тепер він шукав щось в бардачку "Понтіак" - кабриолет. ... Потім він, мабуть, знайшов, що шукав, розвернувся і рвонув назад в ресторан.

Деякий час я дивився йому вслід. Потім неквапливо підійшов до "Понтіак" і оглянув його. Це був випуск 1957 року народження, в досить поганому стані. ... Я швидко намацав реєстраційний ярличок на кермі і підніс до нього запальничку. На ньому було акуратно виведено: "ЕД Вазарі. Бунгало. Східний берег, Санта-Барбара".

...

Чи була Рима з ним в ресторані? Живуть вони разом за цією адресою?

...

І тут я їх побачив. Вони бігом вискочили з ресторану, ... пірнули в "Понтіак" і помчали. Якби я уважно не стежив за машиною, напевно пропустив би їх, так блискавично все це сталося.

...

Що було далі - запитайте у Чейза ..

Було цікаво ? А що Вам запам'талось із уривку твору ?

Перевір себе давши відповідь на наші запитання:

Цей текст 29 квітня доповнимо коментарями та запитаннями, які дозволять вам пересвідчитися у правильності розуміння тексту...